

TARTU ÜLIKOOLI VILJANDI KULTUURIAKADEEMIA

Etenduskunstide osakond

Teatrikunsti õppekava

Karin Lamson

MINU ELU KUNSTIS

Lõputöö

Juhendaja: Jaanika Juhanson

Kaitsmisele lubatud

(juhendaja allkiri)

Viljandi 2017

SISUKORD

SISUKORD	2
SISSEJUHATUS	3
ENNE TEATRIKOOLI	4
2. ESIMENE AASTA	6
2.1. Esimene semester	6
2.2. Teine semester	7
2.3. Lavastus „Kapten Granti lapsed“ NUKU teatris	10
3. TEINE AASTA	11
3.1. Esimene semester	11
3.1.1. „Kajakas“	11
3.1.2. Lavastus „Hiired on hiired“ Ugalas	13
3.2. Teine semester	14
4. KOLMAS JA NELJAS AASTA	18
4.1. Monolavastus	18
4.2. Lavastus „Thijl Ulenspiegel“ Rakvere Teatris	19
4.3. Lavastus „Wonderland“	22
4.4 Lavastus „Anna käsk, Fүүүrer!“ Vene Teatris	24
KES MA OLEN? KUST MA TULEN? (KOKKUVÕTE)	27
KASUTATUD ALLIKAD:	28
SUMMARY	29
LIHTLITSENTS	30

SISSEJUHATUS

See lõputöö on loovtöö, kus ma analüüsin, arutlen ja meenutan nelja aastat õppimist teatrikunsti erialal Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemias. Töö on esseistlikus vormis. Selles töös ma analüüsin lavastusi ja töid, mis olid minu jaoks olulised ja millest ma tahaksin rääkida. Räägin sellest, kuidas ma kasvasin, kuidas erinevad tööd mind arendasid.

Esimeses peatükis kirjutan ma sellest, kuidas ma teatrikoolini jõudsin ja mida ma tegin enne teatrikooli. Teises peatükis räägin ma sellest, mida tegin ma esimesel aastal ja kuidas see mõjutas mind. Kolmandas peatükis räägin teisest aastast ja kuidas see mõjutas mind. Ja neljandas peatükis räägin ma kolmandast ja neljandast aastast ja nende aastate lavastustest.

ENNE TEATRIKOOLI

Juba lapsepõlvest saadik olin ma väga aktiivne ja tahtsin alati laval olla. Tahtsin saada lauljaks ja kui ma olin 4 aastat vana, vanavanaema saatis mind Mustamäe Laste Loomingu Majja laulmisega tegelema. Kui läksin kooli, siis hakkasin ka tantsimisega tegelema. Nii et lava polnud kunagi minu jaoks võõras.

Ma ei mõelnud kunagi näitlemisest kui erialast ja üldse näitlemise kunst ei pakkunud mulle mitte kunagi huvi. Paar korda käisin teatris ja see oli mulle piisav. Ükskord sattus mulle kätte ajaleht, kus oli väikeste tähtega kirjas, et Vene Teater võtab vastu stuudiot ja oleks tarvis noori, kes on 14-25 aastat vana. Olin selleks ajaks 14 ja mõtlesin, et tahan proovida, kuna selleks ajaks polnud mul ühtegi huvitavat tegemist. Valisin välja luuletusi, proosateksti ja läksin. Sain sisse ja olin väga õnnelik selle üle. Kolm aastat möödusid väga huvitavalt ja ma kasvasin seal palju. Lõpetasin stuudio ja tahtsin edasi näitlemisega tegeleda, kuna see oli juba minu hinges. Pärast kooli lõpetamist tahtsin minna Venemaale, kuid vanemad olid vastu ja ei lasknud mind. Proovisin astuda Tallinna Lavakunstikooli, aga ei saanud sisse. Siis mõtlesin, et vist saatus ütleb mulle, et teatriga ma ei pea tegelema. Läksin õppima Tartu Ülikooli eesti filoloogiat. Esimese semestri jooksul sain aru, et ma sellega ei taha tegeleda ja oli suur igatsus teatri ja lava vastu. Mõtlesin, et õpin kevadeni ja proovin astuda Viljandi Kultuuriakadeemiasse, kuigi tol ajal polnud veel teada, et tuleb ka lend Vene Teatri jaoks. Kevadel sain teada, et uus lend tuleb nii vene kui ka eesti ja kuna Vene Teater polnud mulle võõras koht, otsustasin, et kindlasti pean saama lennu sisse.

Kui tulin Viljandisse katsetele, siis mõtlesin, et tahan siia jääda. See on imeilus linn. Kui tulin akadeemiasse, siis mäletan, et oli hästi palju eestikeelseid noori ja hästi vähe venekeelseid noori. Ühelt poolt see oli tore, sest konkurents peaks olema väiksem, teiselt poolt aga, mõtlesin, et kas on mõtet üldse võtta vene kursust, kui on nii vähe inimesi.

Mäletan, kuidas katsetel lugesin luuletuse vene keeles, mis oli sellest, kuidas inimesed võtavad koeri ja jätavad neid õue ja kellelegi neid koeri pole vaja. Ja Marat Gatsalov, kes võttis vene poole vastu, ütles mulle, et ma loeksin seda luuletust Kalju Komissarovile selle suhtumisega, et tema võtab noori ja jätab neid õue ja mitte kellelegi

pole neid vaja. Kaljust ma ei teadnud selleks hetkeks väga palju, teadsin, et ta on tuntud lavastaja ja veel paar asja, mida jõudsin wikippeedias lugeda ja välja uurida. Ja ma lugesin talle luuletust. Väga julgelt ja enesekindlalt, ma peaaegu karjusin Kalju peale ja olin oma arvates väga emotsionaalne. Kalju istus ja kuulas mind ja ükski lihas ei liikunud tema näos või kehas. Mõtlesin tol ajal, et ma ei meeldi talle ja sisse kindlasti ei saa. Mäletan, et pärast seda tuli minu juurde üks punaste juustega tüdruk vanemalt kursuselt ja ütles, et ma olen väga tubli. Hiljem sain teada, et see oli Fatme. See andis mulle natukene enesekindlust juurde.

Kui oli viimase vooru vestlus, siis mõtlesin, et nüüd vist ikkagi saan sisse, kuigi kindel ma polnud. Ja kui vestluse ajal Marat küsis mu käest, et mis mu Vene Teatri lemmik lavastus on, vastasin ma, et „Vanem poeg“, mille üle Marat naeris ja ütles: „Noh, näed kuidas viimasel momendil kõik muutub“. Ja kõik. Mul süda vajus saapasäärde ja sain aru, et mind ei võeta, istusin ja ei saanud ühtegi sõna öelda. Terve elu jooksis mu silma eest. „Mis ma nüüd teen? Kuhu lähen? Tagasi Tartusse?“ – need küsimused keerlesid mu pea sees. Ja siis Marat ütles: „Rahune, sa said sisse“. Ja kõik. Õnn, rõõm ja pisarad. Kui praegu tagasi vaatan, siis see viimane voor, vestlus, oli minu jaoks kõige raskem voor just emotsioonide poolt.

2. ESIMENE AASTA

Ma ei teadnud üldse, mis meid ootab. Esimesel tunnil Kaljuga saime teada, et tegelikult keegi meid ei oota. Ma mõtlesin tol ajal, et see jutt käib eesti näitlejate kohta, meie, venelased oleme ju Vene teatri jaoks ja Marat kindlasti võtab meid. Juba esimesel semestril selgus, et Marat ei tule meie, vene poole juurde kunagi ja õnneks Kalju ei jätnud meid, vaid tegeles meiega. Selgus, et seda luuletust, mida ma lugesin Kaljule, oleks ma pidanud lugema Maratile.

2.1. Esimene semester

Esimesel semestril tundsin, et ei tule mitte midagi välja. Tulin Vene teatri stuudiost ja meie õppimine seal oli maksimaalselt sarnane vene teatrikoolile. Oli raske võtta vastu seda, mis oli siin koolis. Vahe sellest, mida me tegime stuudios ja mida me tegime siin koolis, oli väga suur. Tundus, et teen sammu tagasi. Siiski katsetasin, proovisin ja püüdsin nautida protsessi. Ma ei taha näida targem, kui teised, vaid lihtsalt tundsin, et need etapid, mis me tegime esimesel aastal, olid mul läbitud ja ma tahtsin edasi minna. Vahepeal vihkasin ennast, et tulin juba kogemusega ja ei ole n-ö „puhas leht“. Ma ei saanud aru, miks me teeme etüüde ilma esemedeta. Mida meie harjutame? Kui me lähme teatrisse ja mängime laval, meie kasutame päris esemeid ja mängime nendega. Kui aga me teeme harjutusi ilma esemeteta, siis peaks olema maksimaalne täpsus, ma pean tundma esemete kaalu, materjali, lõhna jne. Miks me mängime etüüde, kus tegevuskoht on õues, sokkides, miks meilt nõuakse utreerimist, klounaadi ja tsirkust? Mul oli väga palju küsimusi ja ma ei julgenud neid küsida. Tundus, et me teeme mitte teatrit, vaid midagi, mis töötab teatri vastu. Ühesõnaga, oli raske. Hiljem sain aru, et see oli mõeldud selle jaoks, et kõik tähelepanu oleks tudengi peal, mitte asjade peal. Ja paluti kõik suuremaks mängida just sellepärast, et meie oleksime julgemad ja ei kardaks kasutada suuri žeste ja emotsioone, et näidata oma võimaluste spektrit. Nüüd ma saan aru sellest. Praegu mõtlen, et äkki olin liiga kriitiline.

Esimesel semestril palus Kalju meid, et meie kirjutaksime sellest, kuidas meie identifitseerime ennast, kuidas suhtlume Eestisse, kuidas suhtume Venemaasse, kuidas suhtume eestlastesse ja venelastesse. Tahtis kõiki meie mõtteid ja tahtis meiega lavastust teha selle teemal. Kui me kõik istusime ringis ja lugesime oma esseesid, see oli väga ilus ja

siiras. Mul on väga kahju, et sellest ei tulnud midagi. Mulle tundub, et meie kursus oleks absoluutselt teistsugune, kui me oleks teinud seda lavastust ja suhtumine meie kursusse oleks kah teine.

Esimese aasta novembris läksime kõik Tallinna ja kohtusime Veniamin Filštinskiga ja Aleksandr Stavisskiga. Mulle meeldis see, et meie õppeprogrammis olid erinevad workshop'id ja isegi Venemaalt tuli õpejõude. See oli väga huvitav periood, Stavisski andis väga palju füüsilisi mängu, mis tegid meie keha soojaks ja arenesid meie fantaasiat. Filštinski andis tõepärast Stanislavski kooli, mille üle mul oli nii suur igatsus. Kahju oli ainult sellest, et Filštinskiga eestlased ei saanud nii palju tegeleda, kui meie.

Mul oli väga hea meel, et esimesel semestril Helena kutsus mind osalema enda lavastusse Nikolai Gogoli põhjal „Vii“, muidu oleks mul olnud tunne, et kellelegi pole mind vaja. Oli väga huvitav esimest korda mängida meie akadeemia lavastuses, vaatamata sellele, et mul oli mitte väga suur roll. Helena on väga emotsionaalne lavastaja ja kardab, et tal läheb kogu aeg midagi halvasti või midagi ta ei jõua. Aga tegelikult oli väga huvitav töö, kuna Helenal on oma stiil, oma nägemus ja see on meie teatrimaailmas väga oluline, ma arvan. Oluline on, kui lavastaja ise teab, mida ta tahab, mis kujundus oleks ja millised detailid. Ainuke asi, mis mul oli raske teha - terve etenduse seista. Selg ja jalad olid väsinud ja kuna sa oled laval kogu aeg, isegi kui sa ei mängi, siis ikkagi su fookus peaks olema suunatud partneritele, nendele, kes praegu mängivad. Sest et sind on alati näha. Ühesõnaga, see oli väga hea väljakutse ja ma arvan, et meie saime sellega ilusti hakkama.

Esimesel aastal ei olnud ma eriti julge, meie alles proovisime üksteist tundma õppida, saada aru ise, kes me oleme, aga ma ikkagi proovisin, katsetasin, eksisin ja pakkusin erinevaid etüüde. Kui pärast esimese semestri eksamit oli tagasiside, siis öeldi mulle, et järgmisel semestril tahaks õppejõud, et ma oleks romantiline, kerge ja palju julgem. Sain näitleja meisterikkuse eest B. Muidugi olin kurb ja mõtlesin, et olen vist halb näitleja ja ei ole piisavalt tööd teinud. Mõtlesin, et peaksin rohkem pingutama ja analüüsima ennast.

2.2. Teine semester

Teisel semestril saime teada, et Kalju on haige. Seepärast hakkasid meiega tegelema ka Adeele Sepp ja Maarika Palm, kes olid selleks ajaks kaks aastat töötanud Ugala teatris. Tüdrukutega oli alati kerge, lõbus ja hea olla tundides. Meie tegime erinevaid harjutusi. Üks mu lemmikutest oli see, kui me pidime partneriga minema lavale ja

mängima etüüdi sõnadeta, oli lubatud ainult paar ligutust. Ja siis ma sain aru, kui oluline on ikkagi iga liigutus laval, iga žest. Peale harjutusi tegime ka katkendid „Kõrboja peremehest“, oli muidugi raske, sest et see oli esimene katkend sõnadega ja lisaks veel eesti keeles. Mäletan, et tüdrukutega sain teada, mis asi on tegelase kaart ja oli väga huvitav fantaseerida sellest, mida Anna ja Eevi armastavad, mida vihkavad ja milline iseloom neil on.

Paralleelselt analüüsisime Kaljuga „Hamletit“, millest pidime võtma monolooge ja tegema paaris-akrobaatilisi etüüde, lugedes „Hamletit“. Tegime seda Katjaga ja saime teha vene keeles. See oli väga huvitav ülesanne, kuna arendasime hästi palju oma fantaasiat, et millise kontekstiga saame seda öelda, saame seda teha. Kui lugesime Kaljuga ja analüüsisime „Hamletit“, sain hästi palju teada ja mille üle mõelda. Esimest korda kohtusin sellise sügava tekstianalüüsiga, mis oli hästi huvitav. Sest et tegelikult lausetes ja sõnades on hästi palju peidus, mida meie esmakordselt ei näe.

Teisel semestril tuli ka meie juurde Aleksander Eelmaa, kes andis palju harjutusi selleks, et arendada oma koordineerimist ja keha, mis oli meil tol ajal veel väga pinges ja koordineerimata. Sain tema tundides rohkem kontrollida oma keha ja hakkasin aru saama, mis lihas mida teeb.

Teisel semestril hakkasime tegema esimest enda kursuse lavastust, mida pidime mängima Draamafestivalil. Lavastus pidi olema Anna Haava ja Juhan Liivi luuletuste põhjal. Protsess oli päris keeruline, kuna meil on kolm lavastajat ja ei saanud nad kõik omavahel kokku lepitud. Katsetasime erinevat moodi ja lõpuks saime hakkama. Minu arust see oli väga hea lavastus, eriti kui mõelda sellele, et see oli alles esimene kursus. See oli imeilus aeg, kui meie kõik koos tegime, pakkusime, arendasime ideeid ja proovisime. Sain teada palju ilusaid eestikeelseid luuletusi, millesse ma varem polnud eriti süvenenud.

Ka Tallinnas hakkasid *workshopid*, mille viis läbi Neville Tranter. Siis ma esimest korda kohtusin ja proovisin tegeleda nukuga. See oli väga naljakas ja huvitav. See, mida oskas Neville teha nukuga, vaimustas mind. Aga kui hakkasin ise proovima midagi teha, siis oli palju raskem. Ja see nõudis nii palju tähelepanu ja harjutamist. Ei kujuta ette, kui palju Neville töötas selle nukuga, et suutis nii hästi seda vallata. Kuigi samas ma mõtlesin, et nukk ei paku mulle eriti palju rõõmu. Mulle meeldib ise mängida laval. Mitte juhtida nukku.

Millest mina tundsin alates esimesest aastast puudust - see oli lavakõne. Muidugi,

Kalju ja Garmen aitasid meid, venelasi nii palju kui võimalik on, aga ikkagi omakeelne lavakõne on väga oluline asi ja tundsin, et mõned häälikud minul olid halvad ja proovisin neid ise parandada. Tahtsin teada mõningaid harjutusi venekeelse diktsiooni jaoks.

Esimese aasta jooksul läksid meie kursusest ära kaks vene poissi: Nikita ja Eduard. Mul olid väga imelikud tunded tol ajal. Mul oli nendest väga kahju ja mõtlesin, et äkki ei ole inimlik, et meie pooldame seda, et nad ära läheksid. Teisest küljest, ma olin aru saanud, et need inimesed segavad õppeprotsessi ja nende pärast ei saa meie rahulikult õppida. Õnneks läheb poistel praegu hästi ja see äraminek tegi neid tugevamaks.

Ka teisel semestril sain ma mängida juba kolmes kursakaaslaste lavastuses. Üks neist, mille lavastas minu hea sõber, Dajana, kellega me teame üksteist stuudiost saadik. Dajana lavastas esimest korda ja valis lavastamise jaoks väga keerulise materjali: Ljudmila Petruševskaja jutustuse „Must mantel“. See oli väga huvitav tööprotsess ja lavastus oli nii eesti, kui ka vene keeles. Dajana kasutas oma lavastuses maske, mis andsid kahtlemata müstikat ja ilusat pilti. Dajana puhul võin öelda, et minu jaoks oli muidugi ülatas, kui sõbranna järsku muutus lavastajaks. Meie hoidsime eraldi oma töösuhted ja vaba aja suhted. Dajana on karm ja nõudlik lavastaja ja see, et ma olen tema sõbranna, ei andnud mulle ühtegi plussi siis, kui ma olin laval, ta nõudis minult sama palju kui teistelt, võib-olla isegi rohkem. Ma nutsin, karjusin ja mul oli raske. Ta töötas minu sisemise süsteemiga, selleks, et see, mida ma mängin, oleks mulle tuttav, oleks minu jaoks see, mis tekitaks valu mitte ainult minu tegelasele, vaid ka minule. Et ma saaksin aru, mida ma pean mängima. Ma esimest korda töötasin sellises olukorras, kus ma pidin ennast paljastama ja südant ribadeks lõikama, et midagi tuleks välja. Ja see töötas. Mis mulle jäi meelde, oli see, et Dajana alates esimesest proovist tegi märkusi oma vihikusse, kui vaatas stseene ja pärast rääkis meile, mis on hästi, mis on halvasti, mida võiks muuta või lisada. Vaatamata sellele, et mul oli raske, ma nautisin protsessi. Ja lisaks ma sain tantsida, mis mulle nii meeldib! Dajana kasutas koreograafi, kes lavastas mulle tantsu. Ja see oli nii ilus ja nii huvitav. Ja ma arvan, et Dajana jaoks oli see töö oluline, iga detail, iga liigutus ja žest. Ja see on oluline, sest et mina näitlejana saan usaldada seda lavastajat, kes ise on kindel selles, mis ta teeb. Selle lavastuse jaoks tegin ma tegelaste kaardi, mida õpetasid tegema Adeele ja Marika.

Karl Sakritsa lavastuses mängisin ma väga karmi naist, kes oli ülemus. Ja muidugi alguses oli raske, sest et mina ise olen teistsugune. See oli minu jaoks ootamatult, sest et

minu välimus ei ole ka selline, et mängida sellist naist. Aga ma kuidagi ehitasin seda rolli niiviisi, et ma sain ka oma mingeid karme jooni väljendada. Mul oli väga hea meel, et sain proovida ennast ka sellises rollis.

Esimene aasta sai mööda ja sain ka kiituse, mis oli väga meeldiv. Teisel semestril oli ka rohkem tööd kursakaaslaste lavastuses. Ja sellepärast sain ennast rohkem näidata erinevates karakterites. Sain kiituse, et mind on huvitav jälgida ja mängin hästi. See muidugi motiveeris mind, et mitte lõdvestuda, vaid töötada veel ja veel. Esimese aasta näitlejameisterlikkuse hinne - A.

2.3. Lavastus „Kapten Granti lapsed“ NUKU teatris

Esimese aasta lõpus hakkasid meil toimuma „Kapten Granti“ lavastuse liikumise proovid. Mulle väga meeldis Renate Keerd, kes oli meie liikumisjuht ja kes andis palju ülesandeid kontaktimpro jaoks ja andis palju vabadust. Hästi paljud liikumistest olid meie enda fantaasia ja katsed ja siis Renate pani need kokku. Kuigi mõned tõsted ja mõned kompositsioonid olid minu arvates ohtlikud.

Kuna meie rollid olid ilma sõnadeta ja mängisime massisteenides, siis meiega lavastaja Vahur Keller tegeles vähe, seega tööst lavastajaga ma ei saa rääkida. See oli esimene pärislavastus, kus oli võetud terve meie kursus. Ma sain teada, kuidas töötab teater seespoolt ja see oli väga huvitav. Kõik olid väga heatahtlikud meie suhtes ja isegi süüa saime, mis on pika päeva protsessis väga oluline. Kunstnikutöö vaimustas mind väga, kõik muretsesid meie pärast, et oleks õige soeng, õige riietus, grimm. Grimeerijate töö oli väga lahe, nad olid alati heatahtlikud ja tööks valmis. See oli väga ilus aeg, meie olime praktiliselt iga päev koos kursaga ja kuna lavastus oli vabas õhus, siis saime koos päevitada, mängida ja paremini üksteist tundma õppida. Mõeldes lavastusest, ma ei oska midagi öelda, mulle meeldis, et me olime kõik koos nagu tervik ja fantaseerisime, tegime nalja üksteistega. Ainult soojad mälestused on selle kogemusega seotud.

3. TEINE AASTA

3.1. Esimene semester

Suvi möödus väga kiiresti ja siis algas teine aasta. Esimesel kohtumisel küsis Kalju meie käest, et mida meie olime lugenud suve jooksul ja mul hakkas piinlik, kuna suvel ei jõudnud ma eriti palju lugeda ja lihtsalt nautisin suve. Nimetasin paar raamatut ja siis Kalju ütles, et seda on vähe ja kindlasti peaks rohkem lugema hakkama.

3.1.1. „Kajakas“

Uuel semestril hakkasime Kaljuga analüüsima Anton Tšehhovi „Kajakat“. Olen seda näidendi lugenud mitu korda, kuid lugedes ja analüüsides seda Kaljuga, ma avastasin enda jaoks hästi palju uut ja sain vaadata mõnede asjadele ja tegelastele teise pilguga. „Kajaka“ semester oli minu jaoks väga nauditav ja väga produktiivne. Mulle väga meeldis see näidend ja lisaks sain sellele vaadata uue pilguga, hakkasin kohe endale stseeni valima. Otsustasin, et kuna teatris ma arvatavasti kunagi ei hakka Niinat mängima, siis peaksin ma kindlasti seda rolli proovima. Ja tahtsin teha just kõige raskema variandi - viimase stseeni, kus Niina tuleb Treplevi juurde viimast korda. Mõtlesin, et keda ma võtaksin partneriks. Pakkusin Robile, sest minu arvates oli ta õige Treplev. Õnneks Robi oli nõus. Mäletan, kuidas ma läksin seda analüüsima Viljandi järve juurde, oli veel soe ja ma istusin ja mõtlesin, analüüsisin, ja siis vaatan, et midagi lamab maas. Läksin lähemale - surnud kajakas. Kuigi surnud lind on halb märk, ma mõtlesin, et sel korral see on ikkagi hea märk.

Esimeses proovis otsustasime Robiga, et hakkame mängima igaüks oma emakeeles. Ja proovi käigus muidugi Robil oli raske ja ma pidin vahepeal tõlkima, aga lõpuks Robi vist sai igast minu lausest aru ja isegi ise hakkas stseenis natuke vene keeles rääkima. Juba esimeses proovis, pärast analüüsimist, hakkasime Robiga natukene käima ja kuidagi oli raske ja kohmakas, tundsin ennast ikka Karinina. Kuna Kalju ütles meile, et meie teeksime proovi seelikutes ja kingades, siis mina leidsin järgmiseks prooviks seeliku, mütsi, keepmantli ja kontsaga kingad ja ootamatult tuli teine mäng ja kuidagi teine plastika, žestid, aga ikkagi midagi mind segas, et olla täiuslikult rollis. Ma läksin kostüümilattu ja

leidsin kampsuni, mille varukad olid hästi pikad ja mis sobisid ideaalselt minu Niina jaoks. Minu terve kostüüm oli leitud ja ma panin selle selga igasse proovi. Minu jaoks see oli väga oluline hetk minu õppeprotsessis, sest ma sain aru, kui palju minu jaoks tähendab kostüüm ja kui palju see annab juurde karakterile, liigutustele jne. Vene suur kunstnik Raissa Zahharževskaja kirjutab kostüümist oma raamatutes: „Teatris on väga oluline, kui tähelepanelikult sa valid kostüümi, et elada selle sisse, vanandada seda, kui on vaja.“ (Захаржевская 2005, lk 30). Kostüüm on minu jaoks oluline ja sellepärast kirjutasin ma kostüümist ka oma seminaritöös. Kostüümi kaudu võime ehitada psühholoogilise portree, alaloolise portree ja terve lavastuse portree. Ainuke asi, et ei tohi kostüümile liiga palju tähendust anda. Näitlejatel on ikkagi psühholoogia ja põhiküsimused olulisemad, kui see, kuidas ta välja näeb. (Lamson, 2016, lk 24)

See protsess andis mulle väga palju. Meie arutlesime Robiga hästi kaua, mõtlesime, tegime ümber ja ma väga nautisin. Ma sain aru, et minu Niina peaks olema hästi tundlik, nõrk ja abitu. Aga pärast esimest ettenäitamist ütles Kalju mulle, et ma ei kannataks nii palju, vaid võiks teha oma monoloogi rõõmuga, siis on hirmsam ja see annab efekti, et Niina on hull. Kuna Robil oli veel kolm katkendit ja lisaks veel võtted, ma harjutasin mitu korda üksi ja proovisin teha seda, mis mulle soovitas Kalju. Ja see väga aitas. Edasi, kui hakkasime Robiga mängima, siis ta ütles, et talle see ka annab palju juurde, et on, mida mängida. Koostöö oli minu partneriga ideaalne, me aitasime üksteist, pakkusime ja olime julged oma arvamust avaldama. Ma tahaks, et kõik mu tööd oleksid samamoodi siirad. Muidugi ka väga palju aitas meid Kalju, ta tõi välja mõningaid nüansse, soovitas, kuidas seda võiks paremini teha. Mõtlesin, et kui Kalju meiega tegeleb, siis tal on endal huvitav ja ta on huvitatud sellest, et meil tuleks hästi välja. Kaljule näitamise ajal oli ka raskusi, vahepeal kirjutasin erialapäevikusse, et olen oma Niina kaotanud, ja tundub, et ta on samasugune kogu aeg ja Kalju on sama meelt, palus, et ma leiaksin erinevad võtteid. Aga eksamil, mu arust tuli hästi välja, olime kohal, tunnetasime üksteist ja toetasime. Kooli ajast see on minu lemmik aeg ja lemmik roll, sest et ma sain nii palju, mille üle mõelda, mida katsetada ja mida mängida.

Teine minu katkend „Kajakast“ oli stseen Sorini ja Arkadina vahel, seda pakkus mulle Saša teha. Ja muidugi see oli huvitav, sest et sain mängida mitte enam noort naist, kes on ilus, tark ja tuntud näitleja, kellel on poeg, see nõudis mõtlemist ja tööd rolliga. Kohe leidsin ka kostüümi, et endal oleks lihtsam. See stseen oli täitsa teine ja isegi naljakas. Kui minu Niina oli kehaliselt kokkuhoidlik, siis Arkadina oli sirge seljaga, julge

kõnnakuga ja kindlate žestitega. Sašaga meil polnud eriti palju proove, sest et tal olid võtted ja vahepeal oli Saša haige. Aga arvan, et tuli välja hea katkend. Kalju aitas meid ja pakkus hea idee, et kuidas finaali lahendada. See oli samuti väga huvitav protsess, aga see ei jäänud mulle nii hinge, nagu Niina stseen. Äkki sellepärast, et see polnud nii emotsionaalne ja raske.

Minu arust „Kajaka“ ajal meie kõik arenesime väga palju ja saime midagi juurde, ilmusid ootamatud lahendused, ootamatud karakterid. Kõige huvitavam oli see, et meie kõik pidime mängima „Kajakat“ nii, et vaatajad istusid ümber, ringis. Alguses tundus, et see on väga raske, sest et sa pead mängima igale poole, aga hiljem see oli juba loogiline ja ei kujutaks ette, kuidas meie teeksime, kui lava oleks nagu tavaliselt paigutatud.

Kui oli tagasiside, siis Kalju ütles meile kõigile, et meie mõtleksime sellest, et kes meie oleme oma elus? Meie peame konkreetselt teadma, mida meie tahame ja meiega oleks huvitav lavastajal töötada ja meie peame rolliga palju tööd tegema. Üldiselt ta ütles, et meie oleme hästi palju edasi arenenud. Mulle ütles Kalju, et peaksin vähem kätega žestikuleerima, ma ei ole veski. Jälgida oma käsi.

3.1.2. Lavastus „Hiired on hiired“ Ugalas

Samal ajal kui tegime „Kajakat“, tegime ka peaaegu terve kursaga proove Ugala lastelavastuses „Hiired on hiired“, selle lavastaja oli Oleg Titov. Kuna Oleg jälgis meid esimesest kursusest alates, siis põhimõtteliselt teadis ta, kes meie oleme ja kuidas meie laval oleme. Kahjuks meiega ei saanud mängida meie Eduard Tee, sest et ta oli hõivatud tol ajal Endla Teatris. Esimene lugemine oli hästi põnev. Kõik olid ärevil, sužee oli väga naljakas. Tean, et alguses saadeti see materjal meie lavastajatele, et nad teeksid rollide jagamise ja siis lõppversiooni ütleks Oleg meie esimesel kohtumisel. Mina sain halli hiire ema, Klaara rolli. Alguses ma mõtlesin, et peaksin leidma midagi hiire liigutustest, aga hiljem Oleg ütles, et meie ei mängi loomi, vaid meie oleme ikka inimesed.

Kui hakkas stseenide kaupa prooviprotsess, siis alguses oli raske, kuna meie ei tundnud Olegi. Ta on vahepeal nii emotsionaalne ja ei jõua oma tundeid ilusti väljendada. Meie proovid oli nii eesti kui ka vene keeles. Oleg on tantsija ja enne, kui ta hakkab midagi rääkima, tema keha hakkab töötama. Alguses sa ei saa täpselt aru, mida ta tahab, aga hiljem, kõik tema vahepeal mitte selged väljendamisid said väga arusaadavateks. Oleg

on väga siiras lavastaja. Kui talle midagi ei meeldi, ta ütleb otseselt ja kui meeldib, siis naerab kogu südamest. Oleg on see lavastaja, kes otsib mingeid nüansse, mida meie ise vahepeal ei näe ja mis on ilusalt maitsekad. Ta aitas meid väga palju, et meil tuleks roll välja. Ma ei kujuta ette, kui palju ta mõtles, sest et ta pidi nii lavastama kui ka tantsu seadma. Ma imetlesin ja imetlen siiamani, kuidas Oleg elab meile kaasa, kuidas ta paneb terve oma hinge iga töö sisse. Ma nägin, et lavastaja jaoks see töö on oluline. Meie teatrimaailmas see on väga nii oluline, et lavastajal oleks huvitav, et saaks nakatada näitlejaid ja näitlejad teeksid sedasama. Ükskord meil juhtus nii, et poiss tantsukursuselt, kes pidi tantsima meie lavastuses, ei tulnud etendusele ja Oleg oli tema asemel! Ma nägin, kui raske oli tal teha kõiki tõsteid ja tantsida, aga ta tegi seda. Vot see väärrib austust, see näitab, kui oluline on tema jaoks lavastus ja protsess. Oleg andis mulle väga palju, andis mulle vabaduse, mis peaks laval olema. Ma arvan, et ilma Olegita meie kursus ei oleks selline, nagu ta on. Oleg andis igapähele meist osakese oma südamest. Ja töö temaga on minu jaoks alati oluline ja tähtis protsess, mis toob mulle isiksusena ja näitlejana palju juurde.

Teise kursuse näitleja meisterlikkuse hinne: A, mis andis mulle julgust ja enesekindlust, et ma liigun õiges suunas.

3.2. Teine semester

Teine semester oli väga oluline meie ja minu jaoks, sest et see oli viimane semester, kui Kalju andis meile tunde, viimane semester, kus olid erialaeksamid ja viimane semester, kus me saime olla koos tundides, loengutes ja katkendites. Teisel semestril hakkasime analüüsima Kaljuga Maksim Gorki näidendit „Põhjas“ ja Anton Hansen Tammsaare „Juuditit“. Ma olen Gorki näidendi küll lugenud, aga jällegi, analüüsides seda Kaljuga, avastasin uusi ja uusi detaile ja tegelaste suhteid. Kalju räägis meile sellest, kui oluline on siin hierarhia ja kes pärast keda räägib, et see annab juba palju välja, mis tegelastest teada.

Tegime Daniga Vassilissa ja Vaska Pepeli stseeni. Dan pakus mulle selle stseeni teha. Varem polnud ma Daniga tööd teinud ja etüüde mänginud. Ja eriti ei suhelnud. Alguses oli kuidagi raske leida kontakti, selles mõttes, et meie ei olnud eriti sõbrad ja mina, mängides armastust, pidin natuke pingutama. Hiljem juba suhtlesime nagu head vanad sõbrad, tegime nalja ja naerasime koos. Ja see punkt pani alguse meie väga heale

sõprusele Daniga. Ma ei tea, kas me suhtleksime temaga nii hästi, kui seda katkendit poleks olnud. Arvatavasti mitte, sest et olles üksteisega mitu tundi proovis, sa hakkad inimest rohkem tunda, püüad mõista teda, saada aru, mis on tema seisukoht ja kuidas tema suhtub sellesse ja sellesse.

Mäletan, kuidas meie eestikeelsed tüdrukud tegid katkendi „Põhjast“, kus tegelikult olid ainult meeste rollid. Ja nad tegid selle stseeni nii lähedalt ja nii ilusasti ja kõik oli nii hästi välja mõeldud, iga detail, lavakujundus oli väga hea ja mängisid nad väga hästi. Pärast selle stseeni näitamist Kaljule, Kalju ütles, et see on parim töö ja tüdrukud on väga tublid. Mul oli nii hea meel, et neil see tuli nii hästi välja ja et nad jõudsid selle lahenduseni. Sest et alguses see tundus natuke kahtlane, et nad hakkaksid meeste osi mängima. Aga tuli väga hästi välja. Ja muidugi mul natuke kurb, et ma ei osalenud selles katkendis, aga rõõm tüdrukute üle oli suurem.

Samal ajal meie pidima ka tegelema teiste asjadega. Vene pool tegi etüüde Platonist, kuna pidime varsti Tallinna sõitma ja töötama Lõssoviga. Ja n-ö eesti pool tegi Adeele ja Marikaga katkendeid Shakespeare'i näidendist „Suveöö unenägu“. Mäletan, kuidas pärast ühe näitamist meile ma nutsin, sest et mul oli nii kahju, et meie ei tee seda koos. Mu arust see oli väga oluline protsess. Seda eriti kuuldes, kuidas neil seal käisid tunnid, nad avasid oma emotsioonid üksteisele ja oma tundeid. Mul oli kahju, et meil on praktiliselt viimane aasta, kus meie saame koos tundides käia ja meie ei tee asju koos ja ma tahtsin väga osaleda ka selles, mis tegi Adeele ja Marika. Aga kahjuks ei õnnestunud.

Sel semestril võtsid mind ka lavastajad mängima ja esimest korda sain teha tööd Ringoga, kelle lavastusetööd mulle väga meeldisid. Teist korda sain töötada Dajanaga. Lavastajate jaoks teema oli absurd ja Ringo lavastuses „Tulevik on munades“, mille autor on Eugène Ionesco, ma pidin mängima noort tüdrukut, kes siiralt armastab oma poissi, kes on puhas ja naiivne. Muidugi, see lavastus oli absurdi täis ja mu arust Ringo mõte, et teha seda rohelises ruumis ja kasutada spetsefekti, oli väga hea. Mulle väga meeldis tööprotsess, Ringo vastas kõigile mu küsimustele ja üritas aidata, nii palju kui saab. Muidugi ta oli natuke tagasihoidlikum, kui näiteks Dajana, aga mul oli selge pilt, mida minust lavastaja tahab. Ma lootsin, et see ei ole mu viimane töö, kus Ringo on lavastaja, aga kahjuks oli. Loodan, et pärast kooli saan temaga tööd teha.

„Juuditi“ katkendi pakkus mulle mängida Tanel ja Helena. Taneliga tegime katkendi, kus mängisime Olovernese ja Juuditi õhtut, kus põlevad küünlad. Muidugi oli

alguses raske, sest et stseen pidi olema väga isiklik ja otsekohene. Õppisime Taneliga üksteist tundma, arutlesime väga palju ja analüüsisime seda stseeni väga palju, sest et see oli päris keeruline just tunnete pärast. Analüüsisime seda, mida tunneb üks ja mida teine, kus on armastus ja mis meie mõlemad tahame. Muidugi mitu korda olime tuupikus, aga saime need lahendatud ja tuli mu arust väga hea stseen, mis oli meie mõlemate laps. Muidugi mul oli raske teha seda eesti keeles, sest et oli hästi palju sõnu, mida ma üldse ei teadnud, aga istusin venekeelse raamatuga ja tõlkisin kõik ära. Oluline pole see, et sa lihtsalt tuubid neid raskeid sõnu ja püüad neid meelde jätta, vaid see, et sa saad aru mõttest ja saad seda ka vahepeal muuta, kui unustad midagi, aga see mõte jääb ikka samaks. Mäletan, et kui ükskord näitasime Kaljule stseeni, siis ta tegeles meiega hästi kaua ja kõik oli minu pärast, sest et ma ei suutnud kõndida nagu Juudit, julgete sammudega. Ja Kalju tegeles meie stseeniga. Ja mul oli nii halb tunne, et ma ei saa normaalselt mängida. Pärast ma kirjutasin eripäevikusse: „Я пишу и плачу. Плачу, потому что чувствую себя бездарной. И я не умею работать с партнером. Мне суперсложно. Очень. Юдифь полная противоположность меня“. Ja mul tõesti oli raske, Juudit oli naine, kes on mulle täielik vastand. Ta on julge, enesekindel, väga tark ja kaval. Ma mäletan, et ma nutsin *black boxi* nurgas, aga kui oli vaheaeg, Kalju ütles ja küsis „Что ты реवेशь?“ vastasin talle, et mul ei tule midagi välja ja sellepärast nutangi, siis ta hõiskas „Дыпа!“ ja läks ära. Ja see rõõmustas mind, sest, et ta ei öelnud seda vihaga, vaid sarkasmiga. Ja muidugi lõppude lõpuks stseen oli huvitav minu arust, aga võib-olla mitte nii julge, nagu tahaks. Praegu ma teeksin seda hoopis teistmoodi.

Helenaga tegime katkendi, kus naine tuleb Juuditi juurde ja palub tilka vett. Jõudsime selle stseenini väga aeglaselt, mõtlesime läbi erinevaid stseene, kuid peatusime siiski selle peal. Meil oli väga raske, sest et ei teadnud, mida selles stseenis teha. Väga tegemist seal ei olnud, aga meie otsustasime, et lahendame niipidi, et Juudit hakkab jooksma selle naise eest, et mitte vaadata talle silma. Mina mängisin Juuditit ja muidugi oli mul raske. Ma üritasin teha nii hästi, kui võimalik on...

....aga teise aasta teise semestri eest sain ma B. See muidugi tegi mind kurvaks. Ma sain aru, et ei saanud ennast täiuslikult ja erinevalt näidata. Oma võimalusi ei saanud ma näidata. Ja lisaks olid need viimased erialaeksamid ja mul oli hästi kahju, et võrreldes teise semestriga ei ole ma arenenud. Kui oli tagasiside, siis kahjuks ma ei saanud vastust, kuhu ma peaksin edasi liikuma ja mida jäi mus väheseks. Nii et jätkasin töötama ainult oma tunnete järgi.

Aga kui kevadel meil olid meistriklässid NUKU teatris, siis ühel hetkel meie kohtusime Vahur Kellriga, kes käis meie eksamid vaatamas ja kes tahtis meile tagasisidet anda. Minu kohta Vahur ütles, et ma olen tugev näitleja, olen hea laval ja võrdles mind meie Gretega ja ütles, et meie oleme sarnaselt head ja tugevad. Kirjutasin endale, et ma ei tea, kas uskuda sellesse või mitte, kui ma olen nii hea, siis miks ma saan B? Ausalt öeldes ma üldse ei mäletanud seda ja praegu, lugedes minu erialapäevikuid, oli väga üllatav seda lugeda. Ma mäletan ennast tol ajal ja mul oli tõesti kriis ja ma mõtlesin, et ma liigun vales suunas ja teatrikunst pole minu eriala. Aga ma jäin ja tegutsesin ja võitlesin ja nautisin.

Kevadel meie saime ka tuttavaks Vene teatri kunstilise juhi Igor Lõssoviga ja meil oli ka lavakõne Moskva õppejõuga Jelena Laskavajaga. Ta andis meile väga palju harjutusi soojendamiseks ja tähtede hääldamise harjutamiseks. Temaga koos õppisime, kuidas teksti analüüsida grammatiliselt, et mis sõna oleks rõhuline ja mis ei ole nii oluline. Ühesõnaga, kõik, millest ma tundsin puudust koolis, andis tema. Temaga on väga lihtne suhelda ja on näha, et ta armastab oma tööd ja naudib protsessi. Seega ta nakatas ka meid. Kahjuks meil oli hästi vähe tunde temaga ja palju läks meelest ära, kuidas ja mida teha, aga õnneks, kõik on kirjas ja siia maani ma teen mõningaid harjutusi, mida tema õpetas.

Üldiselt, teine aasta läks hästi, sain teada palju uut, sain ennast proovida erinevates žanrites, sain targemaks ja julgemaks laval. Ma sain mängida nii eesti kui ka vene keeles.

4. KOLMAS JA NELJAS AASTA

Kolmas aasta ei olnud nii intensiivne, nagu kaks eelmist. Sügisel meie vene poolega läksime Vene teatrisse ja hakkasime töötama lavastusega, mille pidi lavastama Dajana Zagorskaja, „Kuidas koer õnne otsis“, aga lõpuks jäi tema tööst järele väga vähe.

4.1. Monolavastus

Kolmanda aasta teisel semestril oli meil ülesandeks monolavastus, kus meie ise oleksime nii lavastajad kui ka näitlejad. Ja oleks vist halb, kui ma ei räägiks sellest kogemusest, mis muidugi tegi mind kõvemaks ja arendas mind. Alguses oli mul raske valida materjali, ma lugesin kõik läbi, mulle pakkus huvi ainult üks, aga ma ei teadnud, kuidas seda lavastada. Hakkasin peale. Mul oli vaja nelja erinevat värvi mannekeeni. Õnneks meie akadeemias ei ole see probleem - sa kirjutad butafoorile ja kui tal on vaba aega, siis ta hea meelega aitab sind. Ühesõnaga, kui minu mannekeenid olid valmis, hakkasin ma tööle. Väga raske oli alustada, see on nii suur kokkuvõtmise küsimus, kui sa paned iseendale proovi paika ja hakkad põhimõtteliselt ainult endaga rääkima ja analüüsima, mis on hästi ja mis on halvasti. See on nii kasulik näitlejate jaoks - sel perioodil ma sain aru, et ma tean ikkagi liiga vähe, et lavastajaks saada, et teha mingeid huvitavaid asju, mis viitaksid teistele huvitavatele asjadele ja et tuleks hea ja huvitav lavastus. Kuna mul oli neli nukumeest, siis ma otsustasin, et kasutan oma lavastuses Vivaldi „Neli hooaega“ kompositsiooni ja see sobis minu loosse ja mulle väga meeldis, minu arust see oli geniaalne. Aga Kaljule näidates ütles ta, et see muusika on igas teises lavastuses ja ma võiksin selle vähem kasutada. Muidugi ma kuulasin Kalju sõna. Kui näitasin talle, aitas ta mul vastata paljudele küsimustele, pani mind mõtlema. Mis oli minu jaoks huvitav, oli see, et Kalju mitte kunagi ei öeldnud ei, ta pani küsimuse või mõtte nii, et näitleja jäi mõtlema ja tegi ise õige otsuse. Mul hakkas monokas tulema, mõtteid tuli ja tuli ka lahendusi, kuidas teha seda, seda, kuidas teha tantsu, kuidas kärpida teksti, muusikat, kuidas lahendada seda või seda, mul oli põnev, sest et ma valisin materjali, mis mind puudutas, materjali, kus ma sain ennast välja elada, kus ma sain rääkida ka oma lugu. See on väga hea ülesanne ja oluline näitleja jaoks, sest et näitleja saab ennast väga palju

analüüsida. Siin, sul ei ole üldse kuskile peita, sa oled näitleja ja sa oled lavastaja, need on sinu mõtted, sinu tunded ja sinu visioon ja see on nii oluline selle pärast, et siis, kui sa vaatad sellist monolavastust, sa õpid tundma inimest, näitlejat. Oma monolavastuse eest sain A. Ma ei läinud sellega edasi, kuigi Kalju andis paar soovitusi, kuidas see võiks edasi minna. Aga ma ei läinud, mulle tundus, et ma elasin ennast välja ja see materjal ei puuduta enam mind nii palju, kui enne. Ja ma mõtlesin, et oleks ebaaus publiku ees, enda eest, kui ma teeks etendust mitte sellepärast, et ma tahaksin midagi öelda, vaid sellepärast, et on vaja. Ma nii ei tahtnud. Ja sellepärast see minu monolavastus jääb igaveseks Akadeemia Black Box'i.

4.2. Lavastus „Thijl Ulenspiegel“ Rakvere Teatris

Ei mäleta täpselt, millal me saime teada, et meie diplomilavastust hakkab lavastama Üllar Saaremäe, aga ootasin seda väga. Tean, et alguses pidi olema üks teine materjal, aga pidime ümber vahetama ja tuli „Thijl Ulenspiegel“. Ma polnud sellest materjalist varem kuulnud. Esimene kohtumine meie meeskonnaga toimus 19. jaanuaril aastal 2016. Meie istusime Akadeemia Black Boxis ja eelkõige Üllar ütles, kes mängib keda ja siis hakkasime lugema. Minu põhiroll selles lavastuses oli kuninganna Maria, mis oli väga huvitav mulle kui näitlejale. Muidugi mu peas oli viis, kuidas seda steeni hakkame Eduardiga mängima. Huvitav oli ka see, et need tegelased olid päriselt elanud, kuigi Üllar ei tahtnud, et meie oleksime ajalooliselt nii täpsed. Kuigi ma ikkagi lugesin, vaatasin ja uurisin kuninganna kohta. Meie lugesime mitu proovi ja siis hakkasime kõndima. Nagu see alati juhtub, oli väga ebamugav esimest korda mängida, kuid tasapisi stseen hakkas meil välja tulema, meie Eduardiga pakkusime lahenduse, arutlesime koos lavastajaga ja mõtlesime. Selles mõttes, Üllariga on mugav töötada, sest et ta annab palju vabadust ja hiljem võib öelda, kas see töötas või mitte. Kuna Oleg ka käis meie proovides, siis vahepeal oli mul raske valik: keda kuulata, kas Olegi või Üllarit. Sest et vahepeal nad rääkisid üksteisele vastu, kuigi see juhtus väga harva.

Osalesin ka paljudes massistseenides, kus pidin leidma endale tegevust, näiteks turusteenis müüsin ma raamatuid, kuid hiljem sain aru, et enamus rahvast tol ajal oli harimatu. Siis ma hakkasin juurvilju müüma. Kui oli Klaasi põletamise stseen, siis oli mul huvitav leida kõnnak, mis oleks eriline sellest, kes mina olen kuningannana ja kes mu

lõbutüdruk turul on. Mõtlesin, et olen vana inimene, nagu ei ole näha, aga vana inimese kõnnak oleks ju palju huvitavam, kui tavaline kõnnak. Muidugi seda keegi ei märganud, aga minu jaoks see oli oluline, et see mu tegelane on selline.

Kui oli meie esimene lugemine laua taga, siis meie muusikali juht, Peeter Konovalov, pani meile mängima laulu, mida me hakkame laulma. Mäletan, et kõige rohkem mulle meeldisid „Nelikümmend päeva“ ja „Tüdrukute laul“ ja kui suur oli minu jaoks üllatus, kui Peeter ütles mulle, et ma hakkan „Tüdrukute laulu“ laulma ja teised tüdrukud laulavad minuga ainult refrääni. See oli minu jaoks tõeline väljakutse, sest et ma ei ole kunagi niimoodi üksi mikrofoni laulnud, ainult siis, kui ma olin hästi väike ja käisin laulustuudios. Mulle öeldi mitu korda elus, et ma ei oska laulda, kuigi see väga meeldib mulle. Ma ei teadnud, mis sellest peaks välja tulema, aga ma usaldas Peetrit ja kui ta ütleb, et nii tuleb, siis nii tuleb. Ja meie hakkasime Peetriga proovi tegema, ei saa öelda, et see oli lihtne, aga tore oli see, et Peeter alati aitas, seletas, kui midagi sassis oli ja alati oli toeks.

Meie viimane kevadine proov filmiti üles. Selleks ajaks olime enam-vähem kõik stseenid skemaatiliselt paiga pannud. Augustis tegime proovi, kus meie vaatasime seda, mida tegime kevadel ja hakkasime kõvasti proove tegema. Proovid olid Rakveres ja ma elasin esimest korda nii kaua Rakveres. Tore oli, et meie tüdrukutega elasime kõik koos ja saime üheks pereks. Kui me hakkasime proove tegema ja mängima, siis mind häiris see, et meie tegelesime ainult skeemiga, et meie ei tegelenud sisemise tunnetega, ma ei tea, arvatavasti peategelastega Üllar analüüsis nende tundeid ja mõtteid, aga stseenides, kus ma osalesin, polnud mingit sügavat analüüsimist. Üllar ütles, et see tuleb hiljem, et meid on nii palju, et ei saa sügavat analüüsi teha igapähega. Ma muidugi sain sellest aru ja mõtlesin ise kõike välja, et miks ma tulen, miks ma tahan, miks ma ütlen seda, miks ma teen nii ja põhjendasin kõik oma tegevused. Meie Eduardiga mitu korda rääkisime, et millised meie suhted on, mida meie üksteisest tahame ja mida me saame lõpuks. Tundus, et seda analüüsimist oli küll vaja, aga see ei andnud meile põhimõtteliselt mitte midagi, sest et meie ei mänginud tundeid, see ei olnud dramaatiline stseen, vaid pigem väga naljakas ja värske stseen, mis ei vajanud tunnete täpsust, meie täitsime skeemi, mille peale saime panna oma tundeid, mis olid pigem utreeritud. Kui ma tegin kuningannat, siis mul töötas see stereotüüp, et ma teen suuri žeste, natuke utreerin oma tegelast, sest et see stseen oli iseenesest utreeritud. Kuigi Oleg ütles mulle, et kõik peaks lihtsam olla, et meie, kuningas ja kuninganna, oleme lihtsad inimesed, meie ei pea üle mängima. Mul oli raske leida seda

piiri, kus on karikatuur ja kus peaksime mängima ilma utreerimiseta. Kuigi lõppude lõpuks stseen ja minu roll ikkagi tuli välja.

Kui meie seda terve hooaja mängisime, siis igal etendusel me proovisime Eduardiga, ma nägin, kuidas tema proovib laval iga kord midagi muud, ja temast lähtudes, ma proovisin ka. Muidugi, see prooviprotsess ja mängimise protsess oli huvitav, oli kasulik. Kõige kasulikum oli ta just selle poolest, et saime proovida ennast erinevatel Eesti lavadel, mis erinesid üksteisest, vahepeal oli väga suur erinevus. Kui olime väljasõidul, siis kõige raskem oli mängida Vene teatri laval, mis oli minu jaoks kodulava ja ma teadsin, et tulevad minu tuttavad, selle teatri näitlejad, keda ma tean ja oli väga raske mitte mõelda sellest. Aga siis, kui ma tegelesin laval mitte iseendaga, vaid partneriga, kui ma päriselt mõtlesin seda, mida võiks minu tegelane mõelda, siis publik läks alati meelest ära.

Laulmine oli selles lavastuses kõige raskem hetk minu jaoks, alati, kui tuli „Tüdrukute laul“, mu süda hakkas puperdama, ma mitu korda kontrollisin mikrofoni, kartsin, et unustan sõnad ära. Muidugi laul tuli välja, aga ma tundsin, et mul oleks nii väga vaja laulmist ka edasi jätkata, sest et seda, mida meie tegime Peetriga, oli mu jaoks nii vähe. Ma sain teada laulmisest nii palju uut ja huvitavat, ma tihtipeale tegelesin tehnikaga ja siis unustasin viisi, kui pidasin viisi, siis unustasin tehnika. Mõtlesin, et kui lahe on Mihklil ja Getteril, kes alati esimesest proovist saavad noodi kätte, saavad aru, kuidas laulda ja mida teha. Minul nii ei ole, mul oli suur närv sees, ma ei teadnud, kas ma saan laulmisega üldse hakkama. Aga arvan, et minu jaoks sain hakkama väga kenasti. Arvestades sellega, et ma polnud kunagi professionaalselt laulmisega tegelenud, mul tuli hästi välja. Jah, ma olin ebastabiilne, vahepeal läks noot mööda, hää läks krampi, aga see ikkagi tähendab, et on, kuhu liikuda. Ma olen väga tänulik Olegile, kes viimased proovid enne etendust asendas mulle Peetrit, kes aitas mind, meenutas mulle, kust hää peaks tulema, kust ma peaks hingama ja kontrollis, kas laulsin õigesti või mitte. Minu jaoks oli üllatus, et pärast etendust mu juurde tulid inimesed, kes tänasid mind laulmise eest, kes ütlesid, et nad ei arvanudki, et ma nii ilusti laulda oskan. Mul oli muidugi väga hea meel. Aga mul oli kahju, et kõik märkasid seda, kuidas ma laulan, mitte seda, kuidas ma mängin ja rolli teen. Selles etenduses minu põhiroll oli ikkagi kuningana, mitte lits, kes laulab laulu. Muidugi, ma saan aru, et minu kuninganna on nii väike roll, et seda isegi keegi ei märka, sest ta ei ole eriti see asi, mis meelde jääb. Aga ma arvan, et etendus, kus ma kõige paremini laulsin, oli mu viimane etendus, kus ma vist kõige südamega jätsin selle lauluga hüvasti, selle rolliga ja nautisin. Esimest korda tuli mul laul nii ilusti välja.

Üldiselt oli protsess huvitav ja kahtlemata kasulik meie jaoks. Saime väga palju juurde. Millest mul on kahju? Sellest, et mitte kõik ei saanud ennast täiuslikus mahus näidata. Pearolle mängisid ikka need, kes neid tavaliselt meie lavastuses mängisid, avastamisi selles etenduses mu jaoks ei juhtunud. Huvitav oleks, kui rollid oleksid ootamatud, kus kõik saaksid päriselt näidata, mida meie nelja aasta jooksul tegime ja kuidas meie oskame rolle luua. Kahju oli sellest, on sellest, et mul dramaatilisust etenduses ei olnud, kus saaks sügavalt mängida, läbi elada. Enamus stseenidest olid pealiskaudsed ja enamasti meie täitsime skeemi, lisades sinna emotsioone. Aga see, et meie saime näidata täiuslikus mahus, kuidas meie tantsime, laulame ja saame ka mängida samal ajal, oli väga hea. Ja mulle tundub, et etendus tuli välja, meie kõik tegime väga suurt tööd ja see, et meie saime kogemuse, hea kogemuse, selles ma ei kahtlegi. Ja see oli vist ainuke viimane lavastus, kus mängis terve meie kursus. Muidugi ma loodan, et meie kohtume ühel laval veelkord, kuigi lootus sellele on väga väike.

4.3. Lavastus „Wonderland“

Samal ajal, kui algasid meil proovid „Thijliga“, alustasime Dajana Zagorskaja diplomilavastuse proove „Wonderland“. Enne seda, kui proovid algasid, palus Dajana meid kirjutada esseed erinevatel teemadel. Dajana tahtis teha lugu nii, et seal oleksid ka meie lood. Kui lugesime läbi näidendi, siis ma ei kujutanud ette, kuidas see kõik hakkab välja nägema. Asi oli selles, et Dajana pani kokku kolm materjali: „Alice Imedemaal“, „Pidu katku ajal“ ja meie lood, viimane tuli hiljem. Kõik oli loogiline, aga väga raske. Kui Dajana kutsus mind n-ö esimesse proovi, siis palus ta mind lugeda üht lehte ja vaatamata sellele, mis hakkab toimuma, lugeda edasi ja kui tekst lõpeb, siis lugeda uuesti, seni, kuni ta mind ei peata. Ma hakkasin lugema, lugesin, lugesin ja siis järsku saan aru, et see on minu tekst. See oli väga emotsionaalne tekst ja minu jaoks valus ja siis mul ootamatult hakkasid jooksma pisarad, mul oli väga raske edasi lugeda, sest ei süda tuksatas ja mulle tegi haiget see tekst, kuigi Dajana palus, et ma loeksin edasi. Ühel hetkel ta ütles: „Stop“. Ja ma lõpetasin lugemise. Dajana kallistas mind ja ütles, et seda oli vaja selleks, et ta saaks teada, kas see asi on oluline mu jaoks või mitte. Ja et ma läheks ja kirjutaks üles kõik oma emotsioonid, mis mul praegu tulid. Ja lugedes neid, ma iga kord mõtlen sellest, kui raske mul ikkagi oli. Kui edasi hakkasime proovi tegema, palus Dajana, et meie prooviks laval loomaetüüde. Kuna ma mängisin Alice´it, siis mina pidin oma looma ise välja mõtlema. Ma mõtlesin, et see võiks olla koer või pigem kutsikas, kes on väike ja kellel on kõik

huvitav ja kes veel ei tea, mis on halb ja mis on hea, see sobis väga hästi minu tegelase jaoks. Dajana oli minuga nõus ja ma vaatasin väga palju erinevaid videosid kutsikatest, kuidas nad kõnnivad, nuusutavad, vaatavad, mängivad. Tegime kevadel mitu proovi ja pidime ka edasi töötama. Dajana palus mind teha etüüdi väikesest koerast kuni koera surmani. See tähendas, et ma peaksin analüüsima koera erinevates vanuses. See oli raske, aga huvitav töö.

Alguses tahtis Dajana seda lavastust tuua välja sügisel, kuid selgus, et meie ei saa seda teha, seega meil oli hästi pikk vaheaeg. Kohtusime uuesti jaanuari alguses. Lugesime näidendit, mida Dajana oli muutunud ja kuhu oli lisatud ka meie monoloogid. See oli väga oluline hetk, sest et monoloogid olid väga isklikud ja igaüks meist sai avaneda teiste ees. Aga ma ei kujutanud ette, kuidas seda kõike saame teha ja kuidas see välja näeb. Aga ma usaldasin lavastajat. Kui alustasime proovidega, siis hakkas tasapisi pilt tekkima ja sain tasapisi aru, kuidas kõik välja näeb. Kõige raskem oli minu jaoks teha oma monoloogi, mis nõudis väga palju emotsioone, aga mul oli raske neid sisse lasta, oli raske ennast vabastada. Hiljem, analüüsides seda, mis toimus minuga, sain aru, et mul oli kaitserefleks ja ma ei tahtnud endale haiget teha. Aga siis, kui ma ennast vabastasin, siis tuli välja emotsioon.

Pärast iga etüüdi, monoloogi või stseeni, Dajana andis tagasisidet, tegi märkusi ja ütles, kas meie liikume õiges suunas või mitte. See kahtlemata väga aitab näitlejat ja tahaks, et iga lavastaja teeks nii, sest et siis sa saad aru, kuidas edasi liikuda, kuidas ehitada oma rolli. Oli raskeid momente, kus meie ei saanud vastust paljudele küsimustele ja sellepärast ei liikunud meie töö edasi. Nagu ka eelmistes Dajana lavastustes mulle meeldis see, et vaatamata sellele, et meie oleme Dajanaga väga ammu sõbrad, meie suhtlesime proovides nagu näitleja-lavastaja ja Dajana tegi mulle samoodi märkusi nagu ka teistele.

Oli üks proov, kui me mitu tundi istusime ja lihtsalt rääkisime, analüüsisime, tegime ettepanekuid. See oli kahtlemata loovtöö ja seda tööd tegime meie kõik koos, meil oli meeskond. Enda jaoks üllatuseks oli see, et stseenides, mis olid väga otsekohesed, mina olin täitsa vaba, ma usaldasin partnereid, usaldasin ennast ja ei tundnud mingit häbi või mingit ebamugavust. Kui analüüsida seda, siis arvan, et see oli sellepärast, et laval ei olnud täitsa mina ise, vaid minu tegelane, minu Alice, ja ma sain lubada laval palju rohkem, kui muidu ma saaksin.

Meie tegime väga siirast, kaasaegse ja ausat tööd, kus me saime rääkida sellest, mis meid häirib. See oli kahtlemata julge töö. Tuntud vene näitleja Oleg Basilašvili ütles oma intervjuus, et kaasaegses teatris ei ole tundeid ja tahab ainult vaatajaid lõbustada (Oleg Basilašvili, 2013). Mina ei ole sellega nõus, ma arvan, et meie töö oli kaasaegne, aga see kindlasti pani mõtlema vaatajaid, sest see kindlasti oli suunatud sellele, et publik oleks meiega koos, et ta mõtleks ja tunneks meiega koos. Mõnedele see meeldis, nii, et nad tänasid meid mitu korda, mõnedel ei meeldinud - nii et nad lihtsalt lahkusid saalist. Minu jaoks oluline on see, et see töö ei jätnud kedagi ükskõikseks ja ma arvan, et igäüht, kes seda nägi, pani see töö mõtlema.

4.4 Lavastus „Anna käsk, Füürer!“ Vene Teatris

Kevadel meil algasid proovid Vene teatris lavastusega „Anna käsk, Füürer!“, mille lavastaja oli GITISE lõpetaja Vitali Kogut. Esimene kohtumine temaga meil oli veel sügisel, kui saime teada, millise materjaliga meie hakkame töötama. See oli monoloog ühe näitleja jaoks. See naine rääkis oma monoloogis armastusest ja austamisest Adolf Hitleri vastu ja kuidas ta uskus sellese, mis ta tegi ja kui võimas on Saksamaa. Lugeses seda, mind see eriti ei puudutanud, kuna teema oli raske ja ma vahepeal ei saanud aru, mis monoloogis toimub. Kui ma küsisin lavastaja käest, miks ta sellises materjalis kasutab kolme näitlejannat, sest see on ju monoloog, siis lavastaja vastas mulle, et kolm on hea number, isegi kui tal on neli näitlejat, see on ikkagi kolm pluss üks. See oli kahtlemata originaalne vastus, aga mitte väga arusaadav.

Kui meil oli esimene kohtumine kevadel, siis lavastaja jagas meie vahel selle teksti väga huvitaval viisil: alustas üks, kui lause oli pooleli, siis jätkas teine ja lõpetas kolmas. Vahepeal oli meil kas või üks sõna lauses, vahepeal olid meil veel monoloogid. See tundus väga huvitav ja ebatavaline asi. Muidugi kujutasin ette, kui raske on teksti pähe õppida. Ja tulevikus see oligi raske, sest et sa pidid kindlasti teadma, mis on sinu sõna või fraas ja meie pidime olema nagu üks inimene. Selleks, et teha seda lavastust, oli meil 12 päeva.

Kui meie hakkasime natuke kõndima, siis enamus stseenis peaksid olema staatilised, nii tahtis lavastaja. Meie pigem täitsime skeemi, et kes kuhu läheb ja kes kus

seisab ja kust oma teksti räägib. Lavastaja ei tahtnud, et meie mängiksimme selles töös. Mul oli raske, sest et meie ei analüüsinud teksti, kuigi see oleks väga oluline. Kui meie küsisime lavastaja käest mingeid küsimusi seoses selle naise tunnetega, naise valu hetkedest, siis lavastaja ei osanud meile vastata. Ma ei saanud aru, mida meie tahame selle lavastusega öelda, mille või kelle jaoks meie seda tegeme ja oli tunne, et isegi lavastaja ei saanud sellest aru. Oma raamatus „Näitleja töö rolliga“ Stanislavski kirjutab sellest, et paljud lavastajad kasutavad laval näitlejaid mitte selleks, et teha kollektiivset kunsti ja ansamblitööd, vaid selleks, et näidata iseenast, et näidata „uusi printsiipe“, „uusi loomingulisi seadusi“ ja isegi „uusi kunste“, nõ avastatud nendega. (Станиславский, 2012). See protsess tunduski täpselt nii, et Vitali oli välja mõelnud mingi uue vormi ja praegu üritab seda kasutada, teadmata, milleks ja kelleks.

Meie tüdrukutega tegime proove eraldi, arutlesime, mõtlesime, otsisime vastust, et meie jaoks kõik oleks loogiline ja arusaadav. Muidugi see töö vajab ka suurt kodutööd: esiteks teksti õppimisega ja teemasse süvenemisega. Et saada aru, millest jutt käib, et saada tunda kõike, mida võiks see naine tunda, ma vaatasin dokumentaalfilme sõjast, vaatasin, mida fašistid on rääkinud sõjast ja üritasin saada sellest naisest aru. Ma üritasin teha seda tööd maksimaalselt ausalt, sest et tean, et lavale astun ikka mina ise ja vaataja näeb mind mängimas, ja ma ei tahaks, et see oleks halb.

Lõppude lõpuks meil tuli väga ebatavaline lavastus, sellist kunagi Vene teatris polnud ja mina pole sellises töös mänginud. Uskumatu oli töö kunstniku poolt. Meie kunstnik oli Krete Tarkmees, kelle jaoks see töö oli lõputöö Eesti Kunstiakadeemias. Proovi ajal ma nägin teda teatris iga päev, ta ise kontrollis butafooride tööd, ise tegi mõned asjad ja oli näha, kui oluline see töö on tema jaoks. Kuidas ta muretses meie soengute pärast, meie välimuse pärast ja dekoratsioonide pärast. Enne etendust ta ise pani kunsttolmu ja ämblikuvõrke meie dekoratsioonidele, ise tegi kamina. Ja lihtsalt toetas meid ja oli hea sõber. Mul on kahju sellest, et see töö on meie, vene tüdrukute jaoks diplomitöö, aga diplomtöö on minu jaoks selline töö, kus saaksin mina näidata nii maksimaalselt kui võimalik on, seda, mida olen õppinud nelja aasta jooksul, mida ma oskan ja kuidas mina saan rolliga hakkama.

See töö oli minu jaoks pigem lavakõne eksami moodi. See arendas meie koostöö oskust, sest et meie kõik pidime olema tähepanelikud, et toetada üksteist fraasidega ja sõnadega, et mitte neid ära unustada. Alguses tundus, et see on täitmatu ülessanne

kaheteistkümne päeva jaoks, aga meie saime hakkama ja see on oluline. Vahepeal, meil ikkagi läks tekst sassi, aga peaasi, et meie oskame üksteist toetada ja kohe ilusti jätkata.

Muidugi on kahju, et see lavastus sai läbi, see oli hea kogemus ja mul oli väga tore seda tüdrukutega mängida, kuigi oli raske. Aga ma loodan, et Dajanaga ja Katjaga saan kunagi veel ühel laval koos mängida.

KES MA OLEN? KUST MA TULEN? (KOKKUVÕTE)

Muidugi, kahekümne lehega ei saa ma täies mahus kirjutada, mida ma tunnen, mida ma sain, mida tegin. On möödunud neli aastat ja lisaks sellele, et mina sain targemaks teatrikunstis, sain ma ka elutarkust. Ma kahtlemata võin öelda, et mina ei ole see Karin, kes tuli 4 aastat tagasi kooli. Mul on muutunud maitse, ma olen hakanud rohkem ennast analüüsima, rohkem teatrites käima, filme vaatama, lugema. Ma sain kogemuse, mida ma säilitan elu lõpuni. Ma sain palju sõpru ja inimesi, kellelt ma saan abi küsida ja kellega ma tahaks ka edasi töötada.

Mul on kahju, et ma ei jõudnud kooli ajal lavastada, ma väga tahaks seda proovida. Ma ei tea, mis mind ootab edasi. Ma ei tea, kus ma olen viie aasta pärast. Praegu ma tean, et ükski teater ei võta mind püsivale tööle. Aga ma tean, et mina olen teatrist nakatatud ja mul on, mida maailmale öelda. Ja ma ei taha seda jätta. Ma teen kõike, mida saan, et jääda sellele erialale. Kalju ju meid õpetas, et meid keegi ei oota, meie ise peame õigustama seda, kes meie oleme ja mida meie oskame. Mul on veel palju õppida, tunnen, et tahaks veel rohkem teada erinevatest tehnikatest, tahan rohkem teatrit näha, tahan kunagi oma lavastuse välja tuua, tahan lugeda, mängida, armastada ja teatriga tegeleda.

Ma olen tänulik kõige inimestele, kes olid meile õpetajateks, igäihe tõttu ma sain kindlasti targemaks. Eriti tänulik olen ma Kalju Komissarovile, kes meid kasvas. Kes hoolis meist, kes armastas meid ja kes ei jätnud meid viimase hetkeni. Valus on seepärast, et ta ei näe, kuidas meie, tema lapsed ja nende hulgas samuti õigeusklikud, keda ta ei jätnud maha ja keda ta õpetas, kuidas meie astume lavale ja võtame diplomi kätte. Ei tea, kuidas tal oli jõudu tegeleda meiega eraldi ja samal ajal ka eesti poolega. Aga ta tegeles meie kõigiga suurest tahtmisest ja armastusest. Ma olen tänulik elule, et selline meister oli mu õppejõud... ja ka eluõpetaja. Aitäh.

KASUTATUD ALLIKAD:

Lamson, K. 2013-2017 *Erialapäevik*. Käsikirjad Karin Lamsoni valduses.

Кино-театр.ру , 2013, *Олег Басилашвили: «Современный театр не имеет чувств и стремится только к развлечению зрителя!»* <http://www.kino-teatr.ru/teatr/person/326/>
(23.05.2017)

Станиславский, К. 2012. *Работа актера над ролью* Москва: Искусство

Захаржевская, Р. 2005 *История костюма*. Москва: РИПОЛклассик

Lamson, K. 2016. *Kostüümi olulisus näitleja töös rolliga*. Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemida (seminaritöö), Viljandi.

SUMMARY

My final written work gives an overview of my four year long studies of Acting at Viljandi Culture Academy of Tartu University. In this essay I wrote about the works and performances that have influenced me the most within these four years. I actually analyzed myself and described my feelings and emotions during the studies.

First part of the essay is about the time of my life before the beginning of the studies at the Academy, second part is about my first year at the academy and the third part describes third and fourth years of life at the Academy. I have analyzed works that have influenced me the most: scenes from Anton Chekhov's „The Seagull“, scene from Maksim Gorki „At the bottom“, scenes from Anton-Hansen Tammsaare „The Judith“. Also, I have analyzed the following performances: „The Children of Captain Grant“, „The mice are mice“, „The Thiel Ulenspiegel“, „Wonderland“ and „Führer, command!“.

In this work I write about the changes that have happened to me and also about the things that studies have given to me. I would like to express my gratitude to the teachers and most of all I would like to thank my master Kalju Komissarov, who did not give up on us but has been teaching us and giving all his love and energy.

LIHTLITSENTS

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks
tegemiseks

Mina _____ **Karin Lamson** _____

(autori nimi)

(sünnikuupäev: 08.07.1993)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose

_____ **MINU ELU KUNSTIS** _____,

(lõputöö pealkiri)

mille juhendaja on

_____ **Jaanika Juhanson** _____,

(juhendaja nimi)

1.1.reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil,
sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja
lõppemiseni;

1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas
digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.

olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega
isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Viljandis, 23.05.2017 (kuupäev)